

800 lat ziemi przemęckiej

ZAMORDOWANI W KATYŃSKIM LESIE

W Zespole Szkół w Buczu, 29 kwietnia br. odbyła się niezwykła uroczystość odsłonięcia płyty upamiętniającej Stefana Rysmanna i Edwarda Tomińskiego – nauczycieli z naszego terenu, którzy w 1940 roku zostali zamordowani w Charkowie przez NKWD.

Wydaje się, że dziś, choć o wydarzeniach tych wiemy coraz więcej i każdy z nas kojarzy hasło "KATYŃ", to jednak niewielu wie, że wśród zamordowanych wówczas przez NKWD były osoby, które żyły, mieszkały i pracowały na ziemi przemęckiej.

Wśród ofiar NKWD z 1940 roku byli polscy oficerowie, policjanci, nauczyciele, przedstawiciele polskiej inteligencji, nauki i kultury. Łącznie zamordowanych zostało ponad 20 tys. Polaków.

Stefan Rysmann

Stefan Rysmann urodził się 31 lipca 1908 roku w Kiełpinach. Był trzecim z siedmioroga dzieci Franciszka i Jadwigi Rysmann. Uczęszczał do Szkoły Podstawowej, a następnie do Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Wolsztynie. Po zakończeniu edukacji został powołany do szkoły Oficerskiej w Zambrowie. Po jej ukończeniu został oficerem 55 Pułku Piechoty w Lesznie.

Stefan Rysmann był nauczycielem w Boguszynie. W 1933 roku zawarł związek małżeński, a rok później, został kierownikiem szkoły w Bronikowie. Jeszcze

w październiku 1934 roku na świat przyszła pierwsza jego córka – Maria. Praca w szkole była dla Stefana Rysmanna bardzo ważna. Poza tym Państwo Rysmannowie organizowali dla młodzieży kursy haftowania i gotowania dla Młodych Polek oraz kursy introligatorskie i stolarskie dla chłopców. W styczniu 1938 r. urodziła się druga ich córka – Aleksandra.

Gdy we wrześniu 1939 roku wybuchła wojna, Stefan Rysmann powołany został w szeregi 55 Pułku Piechoty i oddelegowany do Kutna. Po kampanii wrześniowej znalazł się w obozie w Starobielsku. W kwietniu 1940 r. w Charkowie Stefan Rysmann wraz z tysiącami innych polskich oficerów, nauczycieli, policjantów, przedstawicieli inteligencji został bestialsko zamordowany strzałem w tył głowy oddanym przez funkcjonariusza NKWD. W chwili śmierci miał 32 lata.

Edward Tomiński urodził się 11 października 1904 roku w Siedlcu w powiecie wolsztyńskim. Ukończył Szkołę Podstawową w Siedlcu a następnie Państwowe Męskie Seminarium Nauczycielskie w Wolsztynie. Od 1927 roku pełnił służbę wojskową w 55 Pułku Piechoty w Lesznie. Dwa lata spędził także w Szkole Podchorążych w Śremie. Od 1930 roku był podporucznikiem rezerwy. Nigdy jednak kontaktu z wojskiem nie stracił. Wykonując pracę nauczyciela w przerwach wakacyjnych brał udział w ćwiczeniach wojskowych w Lesznie, Chełmnie, Grudziądzu i Zambrowie.

Pierwszą posadę nauczyciela otrzymał w Buku koło Grodziska, gdzie pracował w latach 1925-26. Później pracował w Wilanowie (powiat Śmigiel) i Jastrzębiu (powiat bydgoski). W roku 1930 rozpoczął nauczanie w szkole w Buczu. Dwa lata później, w 1932 roku został mianowany kierownikiem szkoły w Sączkowie.

Edward Tomiński

Tu pracował do wybuchu wojny w 1939 roku.

Był osobą bardzo aktywną społecznie. Pełnił funkcje Przewodniczącego Związku Strzeleckiego, Prezesa OSP, był członkiem Rady Sołeckiej oraz Rady Szkoły w Sączkowie. Organizował liczne kursy dla ludności okolicznych wsi i prowadził zespół muzyczny. Był pasjonatem fotografii.

Po upadku kampanii wrześniowej w 1939 roku trafił do obozu w Starobielsku.

sk. Stamtąd przewieziony został do Charkowa, gdzie w kwietniu 1940 r. wraz został bestialsko zamordowany strzałem w tył głowy. W chwili śmierci miał 36 lat.

Opracowane na podstawie materiałów Pani Wiesławy Górnej z Bucza.